

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра всесвітньої історії

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи,
проф. Гаврилюк С. В.

[Handwritten signature]
березня 2015 р.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів
напряму 6.020302«Історія»

Луцьк – 2015

Програма навчальної дисципліни «Методика викладання історії» для студентів

за напрямом підготовки «Історія».

” ” _____, 2015р. - 32 с.

Розробник: Прокопчук Вікторія Євгенівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри всесвітньої історії.

Рецензент: Сергеева Валентина Федорівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри Всесвітньої історії.

протокол № ____ від ____ . ____ . 2015 р.

Завідувач кафедри: _____ (проф.Карліна О.М.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією історичного факультету

протокол № ____ від ____ . ____ . 2015 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____ (канд. іст. наук Денисюк В.І.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 5 від 18. 03 . 2015 р.

©Прокопчук В.Є., 2015

Вступ

Програма навчальної дисципліни “Методика викладання історії ” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напрямку 6.020302 «Історія»

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 6	0203 «Гуманітарні науки»	нормативна
	6.020302 «Історія»	
Модулів - 3	Спеціальність	Рік підготовки - 3
Змістових модулів - 2		Семестр - 6
ІНДЗ: є		Лекції - 40 год.
Загальна кількість годин - 216		Практичні - 40год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):	Освітньо-кваліфікаційний рівень - бакалавр	Самостійна робота - 90год.
Аудиторних - 4		Індивідуальна робота - 46 год.
самостійної роботи - 5		Форма контролю: екзамен
індивідуальної роботи - 3		

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1 Одне з найбільш відповідальних завдань суспільства - освіта та виховання підростаючих поколінь. Розширення демократичних основ у школі нерозривно пов'язано з процесом формування якісно нового поповнення вчительських рядів. Від професійної підготовки, рівня духовності та культури педагога значною мірою залежить успіх освіти й виховання школярів. **Мета** курсу – завершити підготовку студентів до навчання історії в школі.

1.2. Вищий заклад освіти не в змозі навчити своїх студентів абсолютно всьому, розробити рекомендації на всі випадки життя. Проте, дати основні знання та вміння, які становлять основу професійної підготовки, він зобов'язаний. Для майбутніх вчителів об'єднує і завершує процес професійно-педагогічної освіти методична освіта, провідне **завдання** якої — озброїти студентів знаннями основних закономірностей навчання й виховання, допомогти оволодіти основними практичними вміннями викладання відповідного шкільного предмету та ведення виховної роботи.

1.3. Головну роль у системі методичної освіти відіграє курс методики викладання історії, який вивчається на третьому курсі й завершується складанням семестрового заліка. У процесі вивчення даного курсу студенти отримують **знання** з таких проблем:

- історія розвитку та методологія методики як науки;
- основні закономірності методики викладання;
- чинні шкільні програми, підручники, методична література з історії;
- процес формування історичних знань;
- методи й методичні прийоми навчання та виховання учнів у процесі вивчення історії як на уроках, так і в позаурочний час;
- основні засоби навчання історії;
- міжпредметні та міжкурсів зв'язки;
- форми організації навчально-виховного процесу з історії;
- інноваційні технології навчання історії;
- система перевірки й оцінки навчальних досягнень учнів;
- форми та методи позакласної роботи з історії;
- проблеми сучасної методики.

Основні **вміння**, що формуються у процесі методичної підготовки студентів:

- застосовувати різні методи та прийоми навчально-виховної діяльності на уроках та в позаурочний час;
- готувати і проводити уроки різних типів;
- складати план-конспект уроку;
- використовувати різні засоби навчання;
- здійснювати перевірку знань та вмінь учнів;
- оцінювати навчальні досягнення учнів;
- готувати і проводити факультативні заняття;
- обладнати шкільний кабінет історії;
- вести методичні дослідження;
- працювати з науково-методичною літературою

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 216 годин / 6 кредитів ECTS.

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг годин	Кількість годин			Підсумковий контроль
				Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	
Денна	III	6	216	40	40	136	Іспит
Заочна	IV	7-8	216	16	20	180	Іспит

2. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль № 1

Формування історичних знань та вмінь, виховання учнів в процесі вивчення історії. Методи навчання історії.

ТЕМА 1. Методика викладання історії - науково-педагогічна дисципліна (2год.)

Поняття та сутність методики викладання. Завдання, зміст та структура курсу методики викладання історії. Роль і місце методики у шкільному навчанні історії.

Об'єкт та предмет методики історії як науки. Процес навчання історії. Взаємозв'язок методики з психолого-педагогічними та спеціальними (історичними) дисциплінами. Рівні наукових досліджень. Методи наукових досліджень процесу навчання історії. Компоненти наукових педагогічних досліджень. Основна методична література.

.ТЕМА 2. З історії розвитку шкільної історичної освіти та методики викладання історії в Україні (2год.)

Зародження історичних знань та способи їх передачі. «Синопис». Розвиток історичної освіти та методики викладання у ХІХ ст. Історична освіта та методика історії в Україні у кінці ХІХ на початку ХХ століття. Основні етапи розвитку шкільної історичної освіти та методики викладання в СРСР. Перші радянські програми та підручники. Журнал «Преподавание истории в школе». Динаміка змін структури шкільної історичної освіти в СРСР. Формування методики викладання історії як самостійної педагогічної науки. Особливості вивчення історії в школах різних країн.

ТЕМА 3. Сучасна шкільна історична освіта в Україні (2год.)

Історія як навчальний предмет. Мета та принципи вивчення історії в школі. Завдання шкільної історичної освіти в Україні. Методологічні підходи до сучасної історичної освіти. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Структура шкільної історичної освіти. Загальна характеристика курсів: історія України, всесвітня історія. Компетентності та їх зв'язок з освітньо-виховними завданнями навчання історії. Чинні програми з історії. Загальна характеристика підручників та посібників для учнів.

ТЕМА 4. Процес формування історичних знань школярів (4год.)

Сутність поняття «історичні знання». Структура історичних знань школярів.

Історичні факти, їх роль у вивченні історії. Формування уявлень про історичний час і простір. Класифікація історичних понять та методика їх формування. Знання про закони та закономірності історичного процесу. Історичні зв'язки. Історична свідомість.

Історичні уявлення. Уявлення пам'яті та фантазії. Види історичних фактів. Створення уявлень про факти минулого. Методика формування уявлень про історичний час. Формування уявлень школярів про історичний простір.

Роль понять у вивченні історії. Співвідношення фактів та понять. Класифікація понять за ступенем узагальнення. Методичні шляхи формування історичних понять.

ТЕМА 5. Розвиток учнів в процесі вивчення історії (2год.)

Психолого-педагогічна характеристика пізнавальних можливостей учнів у навчанні історії. Пізнавальні процеси у навчанні історії. Поняття про вміння в методиці навчання історії. Класифікація пізнавальних вмінь. Етапи формування вмінь та навичок учнів у процесі вивчення історії.

.Наступність та ускладнення вмінь за роками навчання. Способи вивчення пізнавального інтересу учнів до історії. Методика формування вмінь та навичок .

Пізнавальні завдання як засіб діагностики і розвитку пізнавальних можливостей учнів у навчанні історії.

Мислення як психологічна категорія. Значення логічного мислення у процесі вивчення історії. Дивергентне та конвергентне мислення. Необхідність формування критичного та оціночного мислення. Методичні шляхи формування мислення на уроках історії.

ТЕМА 6. Виховання учнів у процесі навчання історії (2год.)

. Роль історії у формуванні наукового світогляду учнів. Виховні можливості шкільного курсу історії. Напрями проведення виховної роботи на уроках. Форми та методи реалізації виховних можливостей історичного матеріалу. Умови ефективності виховання учнів в процесі вивчення історії.

Методика здійснення національного виховання в процесі вивчення історії. Можливості історичного матеріалу у моральному вихованні. Важливість патріотичного виховання. Форми та засоби формування здорового способу життя на уроках історії. Здійснення естетичного виховання в процесі вивчення історії.

Сутність міжпредметних та міжкурсівих зв'язків в процесі вивчення історії. Дидактична сутність міжпредметних зв'язків. Основні аспекти змісту міжпредметних та міжкурсівих зв'язків. Методичні умови встановлення міжкурсівих та міжпредметних зв'язків.

Роль міжпредметних та міжкурсівих зв'язків при вивченні історії. Методи та прийоми реалізації знань та вмінь учнів отриманих у процесі вивчення інших предметів або курсів історії.

ТЕМА 7. Засоби і методи навчання історії (2год.)

Засоби навчання: класифікація та характеристика. Кабінет історії в школі. Обладнання та організація роботи. Поняття про методи і прийоми навчання історії. Проблема методів

навчання історії та їх класифікація. Прийоми і засоби навчання історії. Прийоми вивчення історичних фактів на емпіричному рівні. Прийоми вивчення матеріалу на теоретичному рівні. Шкільний підручник як найважливіший засіб навчання.

ТЕМА 8. Словесний метод навчання історії (2 год.)

Сутність словесного методу. Монолог та діалог у викладанні історії. Види усного викладу історичного матеріалу: класифікація та характеристика. Вимоги до усного слова. Бесіда: класифікація та характеристика. Значення бесіди у вивченні історії. Вимоги до проведення.

ТЕМА 9. Словесно-друкований метод навчання історії (2 год.)

Значення історичних документів у процесі навчання історії. Класифікація документальних матеріалів. Методика роботи з документами на уроках історії. Використання творів художньої та науково-популярної літератури в процесі вивчення історії. Організація роботи з підручниками історії. Використання поточної інформації при вивченні новітньої історії. Проблема інтерпретації текстів на уроках історії.

Методика роботи з документальними матеріалами на уроках. Вивчення історичних документів. Прийоми роботи з підручниками історії. Прийоми ознайомлення з художньою та науково-популярною літературою у процесі вивчення історичного матеріалу. Методика використання поточної інформації на уроках.

ТЕМА 10. Наочний метод навчання історії (2 год.)

Значення наочного матеріалу у вивченні історії. Поняття наочного навчання. Класифікація наочності. Правила використання наочного матеріалу. Речові пам'ятки та образна наочність. Історичні карти. Класифікація та характеристика. Аудіо- та відео-засоби навчання історії. Комп'ютер у вивченні історії. Педагогічний малюнок та його роль у вивченні історії.

Методика використання предметної наочності у вивченні історії. Методика роботи з історичними картами. Контурні карти. Картини (навчальні, репродукції творів живопису) на уроках історії. План картинного опису. Застосування опорних схем та сигналів у навчанні історії.

Застосування відеозаписів на уроках. Методика застосування навчальних кінофільмів з історії. Використання діафільмів та діапозитивів у процесі навчання історії. Методичні прийоми роботи з платівками та магнітними записами. Використання комп'ютерів у навчанні історії.

ТЕМА 11. Практичний метод навчання історії (2год.)

Значення пізнавальної діяльності учнів у процесі вивчення історії. Сутність практичного методу навчання. Особливості організації вивчення історичного матеріалу у позанавчальний час. Методика здійснення практичної пізнавальної діяльності учнів.

Методи навчання за ступенем самостійності пізнавальної діяльності учнів. Сутність проблемного навчання історії. Основні прийоми проблемного викладу історичного матеріалу. Пізнавальна діяльність учнів в умовах проблемного навчання.

Змістовий модуль №2

Форми організації навчально-виховного процесу з історії.

Позакласна робота з історії.

ТЕМА 12. Урок - основна форма організації навчально-виховного процесу з історії (2год.)

Вимоги до сучасного уроку історії. Сучасні підходи до типології та структури уроків. Вимоги до уроку. Підготовка вчителя до уроку. Характеристика основних типів уроків історії. План-конспект. Критерії оцінювання уроку. Лекція, семінар, практикум у навчанні історії. Гра на уроці. Використання ігрових елементів на уроках. Нетрадиційні типи уроків історії.

ТЕМА 13. Технології інтерактивного навчання історії в школі (2год.)

Особисто-орієнтоване навчання історії в школі. Сутність та значення. Технологія кооперативного навчання. Технологія колективно-групового навчання. Технологія ситуативного моделювання. Технологія опрацювання дискусійних питань Модульно-рейтингова технологія. Структура інтерактивного уроку.

ТЕМА 14. Специфічні форми навчально-виховного процесу з історії (2год.)

Факультативні заняття. Організація роботи та методика їх проведення. Особливості учнівських конференцій. Вимоги до проведення. Навчальні консультації. Особливості заліків та іспитів з історії.

ТЕМА 15. Підготовка вчителя до уроку історії (2год.)

Визначення змісту уроку за програмою, співставлення з підручником. Виділення головного матеріалу та, окремо, історичні поняття. Встановлення міжкурсівих та міжпредметних зв'язків. Визначення мети уроку. Підбір оптимального типу, методів проведення та структури уроку. Розробка ходу уроку. Підготовка плану-конспекту.

ТЕМА 16. Система перевірки та оцінки знань і вмінь учнів (4год.)

Функції та форми перевірки результатів навчання історії. Завдання перевірки та оцінки знань і вмінь учнів. Прийоми усної та письмової перевірки знань та вмінь учнів. Тестова методика перевірки знань учнів. Сучасні підходи до оцінювання рівнів навчальних досягнень школярів на уроках історії. Форми та критерії оцінки знань та вмінь учнів з історії. Технології оцінювання рівні навчальних досягнень учнів з історії у контексті компетентнісного підходу.

Методика усної перевірки знань та вмінь учнів. Планування усної перевірки навчальних досягнень учнів на уроці комбінованого типу. Методика письмової перевірки навчальних досягнень. Перевірка навчальних досягнень учнів на уроці узагальнення та перевірки. Особливості підготовки та проведення уроків тематичного оцінювання.

ТЕМА 17. Нетрадиційні типи уроків історії (2год.)

Методика використання ігрових елементів на уроках історії. Підготовка та проведення театралізованих уроків. Методика проведення уроку – гри. Особливості організації та проведення. Специфіка проведення інтегрованих уроків. Труднощі у проведенні нетрадиційних уроків.

ТЕМА 18. Позакласна робота з історії (2год.)

Значення позакласної роботи у вивченні історії. Основні напрями та форми позакласної роботи з історії. Організація краєзнавчої роботи. Історичні гуртки та товариства. Підготовка та проведення вечорів на історичну тематику. Нетрадиційні форми позакласної роботи з історії.

Методика підготовки та проведення шкільного вечора з історії. Організація заходів пізнавального характеру на історичну тематику вікторини; історичні КВК; клуб юних істориків "Що? Де? Коли?" тощо.

Студенти кожної академічної групи обирають виховний захід. Під час самостійної роботи здійснюють підготовку. Складають сценарій. Викладач оцінює рівень підготовки та проведення цього заходу.

4. Структура навчальної дисципліни.

н/н	Назва теми	Аудиторні та позааудиторні заняття (денна форма)			Поточний контроль	Аудиторні та позааудиторні заняття (заочна форма)			Поточний контроль
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	
Змістовий модуль I									
Формування історичних знань та вмінь, виховання учнів в процесі вивчення історії. Методи навчання історії.									
1	Методика викладання історії-науково-педагогічна дисципліна	2				2		4	
2	3 історії розвитку шкільної історичної освіти та методики викладання історії в Україні	2						6	
3	Система сучасної шкільної історичної освіти в Україні	2				2		8	
4	Вивчення курсу історії в школі		2		а		2	4	а
5	Вчитель історії			8	г			8	
	Підготовка до контрольної			12	б				
6	Процес формування історичних знань школярів	4				2		2	
7	Методика формування історичних уявлень		2	6	а			4	
8	Методика формування історичних понять		2	6	а в		2	6	а в
9	Розвиток учнів в процесі вивчення історії	2						2	
10	Методика формування вмінь та навичок учнів на уроках історії		2	6	а в		2	6	а в
11	Формування мислення на уроках історії	2						8	
12	Виховання учнів в процесі навчання історії		2		а б			6	
13	Методика		2		а			4	

	реалізації виховних можливостей історичного матеріалу на уроках історії								
14	Значення міжпредметних та міжкурсових зв'язків у вивченні історії		2		а			4	
15	Методика встановлення міжкурсових та міжпредметних зв'язків		2		а			4	
16	Засоби і методи навчання історії	2				2		4	
17	Словесний метод навчання історії	2	2	6	а б		2	4	а
18	Словесно-друкований метод навчання історії	2						6	
19	Методика роботи з друкованими текстами		2	6	а б		2	4	а в
20	Наочний метод навчання історії	2						4	
21	Використання наочності на уроках історії		2	6	а в		2	6	а
22	Технічні засоби навчання в процесі навчання історії		2	6	а			6	
23	Практичний метод навчання історії		2	6	а в			6	
24	Проблемне навчання історії		2	6	а			6	
	Підготовка до контрол. роботи			12	г				
Змістовий модуль II Форми організації навчально-виховного процесу з історії Позакласна робота з історії									
25	Урок - основна форма організації навчально-виховного процесу з історії	4				2		4	
26	Інтерактивні технології навчання історії в школі	4				2		8	
27	Специфічні	2				2		6	

	форми навчально-виховного процесу								
28	Підготовка вчителя до уроку історії		2	6	а б			4	а б
29	Система перевірки та оцінки рівнів навчальних досягнень учнів	4		4				4	
30	Перевірка навчальних досягнень учнів на уроках історії		2	8	а в			4	а в
31	Урок всесвітньої історії у 6 кл.		2	3	а			4	
32	Урок історії України у 10 кл.		2	4	а			4	
33	Нетрадиційні типи уроків історії		2	3	а			8	а б
34	Позакласна робота з історії	2				2		2	
35	Форми та методи проведення позакласної роботи з історії		2	4	а			4	
36	Підготовка та проведення позакласного заходу		2	6	а		2	6	а
	Підготовка та захист сценарію позакласного заходу з історії			12	д	2			д
Всього годин		40	40	136		16	20	180	

5. Теми практичних занять.

Тема 1. Вивчення історії в школі

(практичне заняття - 2 години)

1. Структура та освітньо-виховні завдання курсу історії України.
2. Структура та освітньо-виховні завдання курсу всесвітньої історії.
3. Аналіз підручників історії:
 - а) характеристика тексту;
 - б) ілюстрації;
 - в) організація перевірки засвоєння матеріалу;
 - г) апарат орієнтації.

4.Характеристика навчальних посібників з історії.

Тема 2. Методика формування історичних уявлень

(семінарсько-практичне заняття - 2 години)

1. Види історичних фактів. Створення уявлень про факти минулого.
2. Методика формування уявлень про історичний час.
3. Формування уявлень школярів про історичний простір.

-

Тема 3. Методика формування історичних понять

(семінарсько-практичне заняття -2 години).

1. Роль понять у вивченні історії. Класифікація понять.
2. Методичні шляхи формування історичних понять.

Тема 4. Методика формування вмінь та навичок учнів на уроках історії

(практичне заняття - 2 години)

1. Наступність та ускладнення вмінь учнів за роками навчання (на прикладі обраного вміння).
- 2.Методика формування вмінь та навичок учнів.

Тема 5. Виховання учнів у процесі навчання історії

(семінарське заняття - 2 години)

1. Роль історії у формуванні наукового світогляду учнів.
2. Виховні можливості шкільного курсу історії.
3. Методичні шляхи реалізації виховних можливостей історичного матеріалу.

Тема 6. Методика реалізації виховних можливостей історичного матеріалу на уроках історії

(практичне заняття - 2 години)

Умови проведення: студенти академічної групи діляться на декілька підгруп (3-4 чоловіки), кожна з яких отримує завдання, наприклад:

"Визначити виховні можливості та шляхи їх реалізації в історичному матеріалі уроку на тему "Повстання Спартака" (6 клас, всесвітня історія)". Протягом перших 45 хвилин заняття студенти виконують завдання. Протягом наступних хвилин проходить обговорення запропонованих рішень. Для виконання завдань студенти забезпечуються всім необхідним, а саме: шкільними програмами, підручниками, посібниками, наочністю тощо.

Тема 7. Значення міжпредметних та міжкурсових зв'язків у процесі вивчення історії
(семінарське заняття - 2 години)

1. Дидактична сутність міжпредметних зв'язків.
2. Основні аспекти змісту міжпредметних та міжкурсових зв'язків.
3. Методичні шляхи встановлення міжпредметних та міжкурсових зв'язків.

Тема 8. Методика встановлення міжпредметних та міжкурсових зв'язків
(практичне завдання - 2 години)

Умови проведення: Студенти академічної групи поділяються на підгрупи (3-4 особи), кожна з яких отримує завдання, наприклад: "Встановити міжпредметні зв'язки та методику їх використання під час вивчення теми "Розселення стародавніх східних слов'ян на території сучасної України" (7 клас, історія України). Після виконання завдань виступають представники підгруп. Запропоновані методичні шляхи обговорюються. Для виконання завдань студенти забезпечуються всім необхідним, а саме: підручниками, посібниками, наочністю тощо.

Тема 9. Словесний метод навчання історії
(семінарсько-практичне заняття — 2 години)

1. Види усного викладу історичного матеріалу вчителем. Вимоги до усного викладу.
2. Види бесіди. Вимоги до проведення бесіди.

Тема 10. Методика роботи з друкованими текстами
(семінарсько-практичне заняття - 2 години)

1. Методика роботи з історичними документами.
2. Прийоми роботи з підручниками історії.
3. Використання поточної інформації на уроках.

Тема 11. Використання наочності на уроках історії
(семінарсько-практичне заняття - 2 години)

1. Методика роботи з історичними картами. Контурні карти.
2. Використання картин (навчальних, репродукцій творів живопису) на уроках історії.

Тема 12. Технічні засоби навчання в процесі вивчення історії

(семінарсько-практичне заняття - 2 години)

1. Методика застосування навчальних кінофільмів з історії.
2. Використання діафільмів та діапозитивів у процесі навчання історії.

Розробити методику використання діафільму на уроці історії (тема уроку за власним вибором).

3. Методичні прийоми роботи з платівками та магнітними записами.
4. Використання комп'ютерів у навчанні історії.

Тема 13. Практичний метод навчання історії

(семінарсько-практичне заняття - 2 години)

1. Значення пізнавальної діяльності учнів у процесі вивчення історії.
2. Сутність практичного методу навчання.
3. Методика здійснення практичної пізнавальної діяльності учнів.

Тема 14. Підготовка вчителя до уроку історії

(практичне заняття - 2 год.)

Умови проведення.

Обирається тема уроку, спільна для всіх.

Студенти забезпечуються необхідними матеріалами (програмою, підручниками тощо). Протягом першої половини заняття вони самостійно виконують визначені завдання (див. план занять). На другій половині проходить обговорення згідно зазначених питань.

1. Визначте зміст уроку за програмою, співставте з підручником.
2. Виділіть головний матеріал та, окремо, історичні поняття.
3. Встановіть міжкурсові та міжпредметні зв'язки.
4. Визначте мету уроку.
5. Підберіть оптимальний тип, методи проведення та структуру уроку.
6. Розробіть хід уроку.
7. Складіть план-конспект.

Тема 15. Перевірка знань та вмінь учнів на уроках історії

(семінарсько-практичне заняття - 2 год.)

1. Методика усної перевірки знань та вмінь учнів.
2. Методика письмової перевірки знань та вмінь.

Тема 16. Урок всесвітньої історії у 6-му класі

(ділова гра - 2 год.)

Умови проведення

Усі студенти академічної групи самостійно готуються до проведення уроку (тему визначає викладач). Перед початком пари один студент призначається "вчителем", інші - поділяються на дві підгрупи: "учні" та "інспектори". "Учитель" проводить урок з "учнями", імітуючи шкільний, а "інспектори" ведуть запис ходу уроку. На другій половині заняття проведений урок обговорюється за таким планом:

1. Визначення та досягнення мети уроку.
2. Організація пізнавальної діяльності учнів.
3. Методи роботи вчителя.
4. Обсяг та складність домашнього завдання.
5. Стиль поведінки вчителя.

Тема 17. Урок історії України у 10-му класі

(ділова гра - 2 год.)

Умови проведення

Усі студенти академічної групи самостійно готуються до проведення уроку (тему визначає викладач). Перед початком пари один студент призначається "вчителем", інші - поділяються на дві підгрупи: "учні" та "інспектори". "Учитель" проводить урок з "учнями", імітуючи шкільний, а "інспектори" ведуть запис ходу уроку. На другій половині заняття проведений урок обговорюється за таким планом:

1. Визначення та досягнення мети уроку.
2. Організація пізнавальної діяльності учнів.
3. Методи роботи вчителя.
4. Обсяг та складність домашнього завдання.
5. Стиль поведінки вчителя.

Тема 18. Нетрадиційні типи уроків історії

(семінарсько-практичне заняття - 2 год.)

1. Використання ігрових елементів на уроках історії.
2. Підготовка та проведення театралізованих уроків.
3. Методика проведення уроку - гри (на прикладі обраної теми).
4. Специфіка проведення інтегрованих уроків.

Тема 19. Підготовка та проведення позакласного заходу з історії

(ділова гра - 4 години)

Умови проведення.

Студенти кожної академічної групи обирають виховний захід («КВК»). Під час самостійної роботи (6 годин), здійснюють підготовку. Комісія викладачів оцінює рівень підготовки та проведення цього заходу.

5. Самостійна робота.

ТЕМА 1. Методика викладання історії - науково-педагогічна дисципліна (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

ТЕМА 2. З історії розвитку шкільної історичної освіти та методики викладання історії в Україні (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

ТЕМА 3. Сучасна шкільна історична освіта в Україні (4 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Переглянути шкільні підручники з історії.

Проаналізувати зміст чинних шкільних програм з історії.

ТЕМА 4. Вивчення історії в школі (2 год.)

.Підготуватись до .аналізу підручників та посібників з історії різних років видання:

- а) характеристика тексту;
- б) ілюстрації;
- в) організація перевірки засвоєння матеріалу;
- г) апарат орієнтації.

ТЕМА 5. Вчитель історії (2 год.)

1. Роль учителя історії в навчанні та вихованні школярів.
2. Права та обов'язки вчителя.
3. Методична робота в школі.
4. Професійна самоосвіта.

ТЕМА 6. Процес формування історичних знань школярів (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

ТЕМА 7. Методика формування історичних уявлень (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Підготувати умови двох задач для роботи із лінією часу.

ТЕМА 8. Методика формування історичних понять (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Розробити методику формування понять:

- холоп;
- рабовласник;
- держава;
- культура.

ТЕМА 9. Розвиток учнів в процесі вивчення історії (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

ТЕМА 10. Методика формування вмінь та навичок учнів на уроках історії (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

1.Розробити методику формування вміння працювати з історичним документом (тема уроку за власним вибором).

2.Скласти алгоритм для учнів 5 класу на тему "Як читати газету".

ТЕМА 11. Формування мислення на уроках історії (2 год.)

1. Мислення як психологічна категорія.

2. Значення логічного мислення у процесі вивчення історії

3. Дивергентне та конвергентне мислення.

4.Необхідність формування критичного та оціночного мислення.

5. Методичні шляхи формування мислення на уроках історії.

ТЕМА 12. Виховання учнів у процесі навчання історії (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

ТЕМА 13. Методика реалізації виховних можливостей історичного матеріалу на уроках історії (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

ТЕМА 14. Значення міжпредметних та міжкурсових зв'язків у процесі вивчення історії (2год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

ТЕМА 15. Методика встановлення міжпредметних та міжкурсових зв'язків (2год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

Підготуватись до контрольної роботи (4год)

Приклад індивідуальної картки із завданнями.

1. Розробити методику вивчення поняття "раб".

2. Підготувати алгоритм формування вміння аналізу історичного факту.

3. Визначити виховні можливості та методику їх реалізації під час вивчення уроку "Повстання Спартака" (6 клас, всесвітня історія).

4. Встановити міжпредметні та міжкурсові зв'язки під час вивчення теми "Відкриття Америки Колумбом" (7 клас, всесвітня історія).

ТЕМА 16. Засоби і методи навчання історії (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

ТЕМА 17. Словесний метод навчання історії (2год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

На основі конкретної історичної теми (за власним вибором) підготувати такі види усного викладу матеріалу: опис;

- розповідь;
- характеристику;
- міркування.

На основі конкретного історичного матеріалу підготувати такі види бесіди:

- аналітичну;
- заключну,
- вступну.

ТЕМА 18. Словесно-друкований метод навчання історії (2год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

ТЕМА 19. Методика роботи з друківаними текстами (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Продумати методику вивчення "Руської Правди" (8 клас, всесвітня історія).

Спланувати вивчення нового матеріалу за підручниками (тема уроку за власним вибором)

Підібрати конкретний газетний матеріал (стаття, замітка, інтерв'ю тощо),

визначити тему уроку, продумати методичні прийоми використання обраного матеріалу.

ТЕМА 20. Наочний метод навчання історії (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

ТЕМА 21. Використання наочності на уроках історії (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

Підготувати опис однієї картини на історичну тему.

ТЕМА 22. Технічні засоби навчання в процесі вивчення історії (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

Розробити методику використання діафільму на уроці історії (тема уроку за власним вибором).

Розробити методику використання діафільму на уроці історії (тема уроку за власним вибором)

ТЕМА 23. Практичний метод навчання історії (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

Підготувати твір (1-2 сторінки) на історичну тематику.

ТЕМА 24. Проблемне навчання історії (2 год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

Підготувати 2-3 проблемних питань та завдань для учнів старших класів (тема уроку за власним вибором).

Підготовка до контрольної роботи (4 год.)

Приклад індивідуальної картки із завданнями.

1. Наведіть приклад розповіді на історичну тему.

2. Складіть вступну бесіду до теми:» Національно-визвольні змагання українського народу 20-30-х років ХУІІ ст.».
3. Виконайте картинний опис ілюстрації «Прийом Б.Хмельницьким польського посольства» - підручник «Історія України»,8 клас. –С.112.
4. Розробіть методику опрацювання історичного документу «За твердженням сучасників...» - підручник «Історія України», 8клас. –С.125.

ТЕМА 25. Урок - основна форма організації навчально-виховного процесу з історії (2год.)

- . Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.
- . Опрацювання теми за навчальною літературою

ТЕМА 26. Технології інтерактивного навчання історії в школі (4год.)

- . Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.
- . Опрацювання теми за навчальною літературою

ТЕМА 27. Специфічні форми навчально-виховного процесу з історії (2 год.)

- . Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.
- . Опрацювання теми за навчальною літературою

ТЕМА 28. Підготовка вчителя до уроку історії (2год.)

- . Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.
- . Опрацювання теми за навчальною літературою

ТЕМА 29. Система перевірки та оцінки знань і вмінь учнів (4год.)

- . Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.
- . Опрацювання теми за навчальною літературою

ТЕМА 30. Перевірка знань та вмінь учнів на уроках історії (2год.)

- . Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.
- . Опрацювання теми за навчальною літературою

Спланувати усну перевірку знань та вмінь учнів на уроці комбінованого типу на тему "Громадянська війна у США 1861-1865 рр." (всесвітня історія, 9 клас).

Спланувати перевірку знань і вмінь учнів на уроці узагальнення та перевірки знань і вмінь учнів на тему "Історичне значення держави. Київська Русь" (історія України, 7

ТЕМА 31. Урок всесвітньої історії у 6-му класі (2год.)

- . Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.
- . Опрацювання теми за навчальною літературою

ТЕМА 32. Урок історії України у 10-му класі (2год.)

- . Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

ТЕМА 33. Нетрадиційні типи уроків історії (2год.)

. Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

Розробити методику проведення уроку-гри для учнів 5-6 класів (тема за власним вибором).

ТЕМА 34. Позакласна робота з історії (2год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

ТЕМА 35. Форми та методи проведення позакласної роботи з історії (2год.)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою

ТЕМА 36. Підготовка та проведення позакласного заходу з історії (2год.)

.Студенти кожної академічної групи обирають виховний захід. Під час самостійної роботи здійснюють підготовку. Складають сценарій. Викладач оцінює рівень підготовки та проведення цього заходу.

Підготовка до контрольної роботи (4год)

Тестовий контроль за навчальними досягненнями студентів.

\

7. Індивідуальне творче завдання.

Підготовка та захист розгорнутого плану-конспекту уроку історії (тему визначає викладач).

8. Методи навчання: словесні, наочні, практичні, ділова гра.

9.Форма підсумкового контролю успішності навчання - іспит. Студенти мають можливість не скласти іспит, отримавши за семестр не менше 75 балів.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання:

- а) поточний контроль за роботою та рівнем знань та вмій через усне та письмове опитування;
 - 1) письмові контрольні та самостійні роботи;
 - 2) тестові завдання;
 - 3) співбесіди на консультаціях;
 - 4) підготовка до захисту плану-конспекту

11. Розподіл балів.

Поточний контроль (мах - 40 балів)			Модульний контроль (мах - 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3			
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	МКР 3	
12 балів як середнє арифм. + 2 бали за активність	12 балів як середнє арифм. + 2 бали за активність	12	20	20	20	100

До поточної модульної оцінки додаються бали за активну навчальну діяльність протягом семестру:

- 2 бали додаються, якщо на 50% практичних чи семінарських занять студент отримав позитивну оцінку або доповнення;
- 1 бали додаються, якщо на 25 % практичних чи семінарських занять студент отримав позитивну оцінку або доповнення/

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на практичних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12- бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь
	3	Студент намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення економічних понять, категорій, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу,

		може поверхово аналізувати події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує економічні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі нові факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи економічні явища
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах, публікаціях, Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати економічні явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили;

		використовує Інтернет, моделює економічні ситуації в нестандартних умовах
--	--	---

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на контрольних роботах

1 бал – студент може розрізнити об’єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

2 бали – студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має не чіткі уявлення про об’єкт навчання, виявляє здатність елементарно викладати думку, може відтворити кілька термінів, явищ, без зв’язку між ними; повинен вибрати вільний варіант відповіді.

4 бали – студент має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу; здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну дію, описує явища, процеси без пояснень причин; за допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтуються в поняттях, має фрагментарні навички в роботі з підручником, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі, здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу.

6 балів – Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати, орієнтується в хронології, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні.

8 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв’язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

10 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв’язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

12 балів – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

14 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу.

16 балів – студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

18 балів – студент володіє узагальненими поняттями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.

20 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів при виконанні індивідуального творчого завдання

Підготовка плану-конспекту уроку історії

1 бал – студент може розрізнити об'єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

2 бали – студент аналізує меншу частину навчального матеріалу обраної теми; за допомогою викладача виконує елементарні завдання; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, відсутні сформовані вміння та навички.

3 бали – студент за допомогою викладача готується до заняття та складає план-конспект, володіючи елементарними навиками аналізу науково-методичної літератури.

4 бали – студент володіє матеріалом та окремими навиками аналізу науково-методичної літератури, складає план-конспект у спрощеному вигляді.

5 бали – студент володіє матеріалом, відтворює значну його частину у вигляді плану-конспекту заняття, за допомогою викладача аналізує науково-методичну літературу.

6 бали – студент володіє матеріалом і навиками текстуального аналізу на рівні цілісного уявлення про наступне заняття, складає план-конспект самостійно, але допускає помилки та неточності.

7 балів – студент володіє матеріалом, систематизує та узагальнює його, складає план-конспект заняття, підбирає додатковий матеріал.

8 балів – студент володіє матеріалом та навиками цілісного аналізу науково-методичної літератури, виявляє початкові творчі здібності, самостійно готує план-конспект, у яких можуть бути допущені неточності, вміє працювати з різними джерелами інформації.

9 балів – студент на високому рівні володіє матеріалом, систематизує, узагальнює та аналізує науково-методичну літературу, має власні судження та елементи педагогічного прогнозування щодо майбутнього заняття, самостійно складає план-конспект.

10 балів – студент вільно володіє матеріалом та навиками цілісного аналізу науково-методичної літератури, виявляє особливі творчі здібності та здатність до оригінальних рішень, до перенесення знань та вмінь на нестандартні ситуації, повно та правильно складає план-конспект заняття.

Захист плану-конспекту уроку історії.

1 бал – студент недостатньо володіє матеріалом уроку.

2 бала – студент вільно володіє матеріалом уроку.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C	Задовільно	
67 -74	D		
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

12. Методичне забезпечення.

1. Балюта Є., Голівець О. Історія України. Всесвітня історія. 7 клас: методичний та дидактичний супровід навчальної діяльності: книжка для вчителя. – К.: Генеза, 2013. – 184с.

2. Балюта Є., Голівець О. Історія України. Всесвітня історія. 8 клас: методичний та дидактичний супровід навчальної діяльності: книжка для вчителя. – К.: Генеза, 2013. – 184с.

3. Історія в літературних образах. Збірник історико-літературних творів студентів історичного факультету СНУ імені Лесі Українки / упорядник Прокопчук Вікторія/. – Луцьк: Волинські старожитності, 2013.- 236с.

4. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Історія України. Всесвітня історія. Основи правознавства. – К.: Освіта.- 2013. -96с.

5. Прокопчук В. Методика викладання історії. Тести. –Луцьк: РВВ «Вежа» ВНУ ім.. Лесі Українки, 2009.- 56с.

6. Прокопчук В. Педагогічна практика: організація та проведення. –Луцьк, 2012. – 100с

13. Список джерел

1. Акінфієв О. Реферат як приклад дослідницької роботи // Істор. в школі. -1998. -№8. -С.16-21.

2. Барладін О. Історичний атлас в комп'ютерному класі // Істор. в шк. України. -2005. -№1. -С. 21-22.

3. Баханов К.О. Лабораторно-практичні роботи у викладанні історії України. - К.: Генеза, 1996. - 205с.

4. Баханов К. Навчання історії за інтегрованою системою //Істор. в школі. -2000. -№ 2. –С. 14-18.

5. Баханов К. Навчання історії за проектною системою // Істор. в школі. -2000. -№ 3. –С. 33-41.

6. Баханов К. Навчання історії за системою С. Френе. // Істор. в школі. -2002. -№5-6. –С. 37-43.

7. Баханов К. Написані з власного досвіду (перше покоління українських підручників: основні напрями модернізації)// Істор. в шк. України.-2004.- №5.- С.11-16.

8. Баханов К. Робочий зошит учня – інноваційний засіб навчання у другій половині 1990-х років // Істор. в шк. України.-2006.-№9.-С.16-21

9. Баханов К. Технологія групової творчої справи в навчанні історії в школі // Істор. в шк. України. -2000. -№1. -23-28.

10. Баханов К. Технологія повного засвоєння навчального матеріал у // Істор. в шк. України. -2001. -№2. –С. 20-25.

11. Баханов К. Учнівські компетенції як складова програм з історії для 12-річної школи // Істор. в шк. України.-2004.-№7.-С.7-11

12. Бійчук Г. Сутність, структура і психологічні особливості формування національного

	характеру
	особистості // Істор. в школі. -2005. -№7-8. С.1-8.
13.	Власов В. Методика контролю навчальних досягнень учнів з історії в контексті компетентнісно-орієнтованого навчання // Істор. в шк. України.-2007.-№6.-С.15-21
14.	Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителів. — Луганськ: Навчальна книга. Янтар. 2004. – 84 с..
15.	Гриценко А. Формування інформаційної компетентності: аналіз теоретичного поняття// Історія в школі. – 2013. – Липень-серпень. –С 12-15
16.	Гриценко А. Дослідження структури та складових елементів інформаційної компетентності старшокласників у процесі її формування//Історія в сучасній школі. – 2013. - №10.- С.27-24
17.	Гриценко А.Новий державний стандарт та навчальні програми з історії як офіційні документи з формування в учнів умінь використовувати інформаційні ресурси у процесі вивчення історії// Історія в сучасній школі. – 2013.- №11. – С.32-34
18.	Десятов Д. Використання картин історичної тематики на уроці: створення образів чи міфів? // Істор. в шк. України.-2007.-№5.-С.17-23
19.	Десятов Д. Використання мережевого геосервісу GOOGLE-MAPS в процесі навчання історії// Історія в школі.- 2013.- Червень. – С.22-24
20.	Десятов Д. Використання мережевих технологій як засобу організації кооперативної діяльності учнів в процесі навчання історії//Історія в школі.-.2013.-Липень-серпень.- С.16-19
21.	Десятов Д. Використання ВЕБ-КВЕСТУ як методу розвитку дослідницьких умінь учнів у процесі навчання історії//Історія в школі.- 2012.- Вересень. – С.22-25.
22.	Дудка В., Дудка Л. Тест ЗНО з історії України: методологічні проблеми та типологія тестових матеріалів // Історія в школах України.- 2010.-№2.- С.14-19
23.	Єрмоленко А. Як працювати з джерелами інформації на уроках історії // Істор. в шк. України.-2007.-№7.-С.35-36
24.	Журба Л. Проблемні ситуації та способи їх створення на уроках новітньої історії України // Істор. в школі.-2006.-№6.-С.28-33
25.	Задорожна Л. Навчити працювати самостійно(інтеграційний метод роботи з історичними

- документами)//Истор. в шк. України. -2004. -№5. –С. 7-10.
27. Коляда І. Урок-історична вікторина-ефективна форма організації реалізації засад особистісно-орієнтованого навчання //Истор. в школі. – 2005. -№1. –С. 22-26.
28. Коляда І.,Виговський М., Загребельна Н. Роль та місце художньої літератури на уроках історії України // Истор. в школі.-2007.-№3.-С.23-29
29. Комар В. Особливості проведення уроків узагальнення з історії в 5 класі // Истор. в шк. України. -2006.-№6.-С.36-41
30. Комаров В. До питання про систему методів навчання історії в школі(загальнометодичний аспект)// Истор. в шк. України. -2003. -№5. –С. 26-29.
31. Комаров В. Історичні образи: як їх формувати //Истор. в шк. України. -2001. -№2. –С. 26-28.
32. Комаров В. Наступність в системі методів навчання історії //Истор. в школі. -2003. -№4. –С. 16-20.
33. Комаров В. До питання про систему методів навчання історії в школі // Истор. в шк. України. -2003. -№ 5. - С. 23-26.
34. Комаров В.О. Про систему методів навчання історії. // Історія в школах України. – 2003. – № 6. – С. 30-35.
35. Кузьменко О. Урок-семінар //Истор. в шк. України. -2001. -№2. –С. 29-31; №6. –С. 20-21.
36. Курилів Валентина. Методика викладання історії. – Львів-Торонто : «Світ», 2003. – 248.
37. Ладиченко Т.Електронний педагогічний програмний засіб з історії-новий крок в оволодінні навчальним матеріалом //Истор. в шк.України.-2005.-№4.-С.35-36.
38. Левдер А. До проблеми технологізації навчальної діяльності школярів на уроках історії //Истор. в шк. України.-2007.-№5.-С.24-27
39. Левітас Ф Сучасний урок – основні вимоги до організації навчального процесу //Истор. в школі. -2006.-№12.-С.26-32
40. Левітас Ф.,Розвадовська Л. Робота з підручником на уроках історії // Истор. в школі .- 2007.-№5. -С.22-27
41. Люшин М. Виховуємо громадянина. // Истор. в шк. України. – 2004. – № 2. – с. 8-10.
42. Мельник Л.Г. Методика викладання історії.- К.: Вища школа.,1974.-221с.

-
43. Методика преподавания истории в средней школе. Учеб. пособие для студентов пединститутов по спец. № 2108 История (С.А.Ежова, И.М.Ледбеева, А.В.Дружкова и др.) - М.:Просвещение, 1986.- 272 с.
-
44. Мисан В Сучасний урок історії: типологія, структура, характеристика форм // Істор. в школі. -2006.-№2.-С.20-23;-№3.-С.20-23
-
45. Мисан В. До проблеми змісту курсів історії //Істор. в шк. України.-2007.-№7.-С.23-28
-
46. Мисан В. Особливості організації навчання історії у 5 класі // Істор. в школі. -2006.-№7-8. -С.23-26 . .-№9.-С.25-36;
-
47. Мисан В. Розподіл навчального часу на уроках історії як дидактична проблема // Істор. в шк. України.-2006.-№7.-С.22-29
-
48. Мисан В. Характеристика уроку з пропедевтичного курсу історії. // Істор. в школі. – 2001. – № 5. – С. 26-31.
-
49. Мисан В.Готувати до вивчення історії(Основні тенденції в розвитку сучасної вітчизняної історичної пропедевтики) // Істор. в шк.України.-2005.-№4.-С.15-18.
-
50. Мокрогуз О.Оцінювання в контексті перевірки навчальних досягнень учнів з історії // Істор. в шк.України.-2003.-№4.-С.41-46.
-
51. Мокрогуз О.Методичні засади використання мультимедійної презентації//Історія в сучасній школі. -2012.-4 –С.35-38
-
51. Мороз П. Особливості реклами як історичного джерела// Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання.- 2013.-№5.-С.11-16
-
52. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Історія України. Всесвітня історія. Основи правознавства. – К.: Освіта.- 2013. -96с.
-
53. Осадчук Р. Умови, які забезпечують ефективність застосування самостійної роботи учнів у профільному навчанні // Істор. в школі.-2007.-№2.-С.12-13
-
54. Осадчук Р. Теоретико-методологічні засади використання між предметних зв'язків в умовах фундаменталізації змісту суспільно-гуманітарних предметів у старшій школі//Історія в школі.- 2012. – Травень-червень. – С.20-22
-

55. Островський В. Тестовий контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів з історії в контексті компетентнісного підходу// Історія в школах України. – 2010. № 2.- С.4-13
56. Павленко Л. Словесно ігрова форма навчання // Істор. в шк. України. -2001. -№6. –С. 23-27.
57. Павленко О. Контроль в освіті як дидактична категорія і наукова проблема // Істор. в школі. -2005. -№5. –С. 20-22.
58. Подобед О. Віртуальні навчальні екскурсії історичними просторами України та зарубіжних країн// Історія в сучасній школі. – 2012.-№6.-С.27-29
59. Пометун О. Вивчення історії в початковій школі як основа і найважливіший засіб виховання духовності, національної свідомості та розвитку мислення молодших школярів // Істор. в шк. України. - 1996. -№2.С.5-10.
60. Пометун О. Компетентнісний підхід у сучасній історичній освіті // Істор. в шк. України. -2007.-№6.-С.3-13
61. Пометун О.,Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання.-К.:»Вид-во А.С.К.».-2004.-192с.
62. Пометун О.Методика навчання історії в школі /О.І. Пометун.Г.О.Фрейман.- К.:Генеза,2006.-328с.
63. Пометун.О. Запитання як найважливіший спосіб взаємодії вчителя й учнів у процесі навчання // Істор. в шк. України.-2006.-№3.-С.25-29
64. Пометун О. Компетентнісний підхід у сучасній історичній освіті // Істор. в шк. України.-2007. -№6.-С.3-7
65. Приходько А. Нові освітні технології та способи їх реалізації. // Істор. в школі. – 2005. – № 2. – с. 23-29.
66. Приходько А. Перший урок, або щирі поради вчителю-початківцю // Істор. в школі.- 2006.-С.9.
67. Приходько А. Урок та інші форми навчання у сучасній методиці викладання історії // Істор. в школі.-2006.-№3.-С.34-36
68. Сотниченко В. Дидактичні аспекти історичної освіти в контексті Болонського процесу // Істор. в школі. -2005. -№2. –С. 19-22.
69. Сотниченко В. Дидактичні та методичні заходи запровадження інноваційних

	технологій в умовах переходу до кредитно-модульної системи організації навчального процесу // Істор. в школі. -2005. -№5. -С. 14-19.
70.	Сотніченко В. Демократичність у шкільній освіті, або імперативний аспект методів навчання // Істор. в школі.-2007.-№5.-С.13-15
71.	Сотніченко В. Корекція результатів навально-пізнавальної діяльності учнів як педагогічна проблема // Істор. в шк. України.-2007.-№7.-С.29-31
72.	Сучасні підходи до історичної освіти. – Львів; НВО «Українські технології», 2004 – 128 с.
73.	Терно С. Формування методологічної культури учнів у процесі навчання історії // Істор. в школі. -2000.-№5-6.-С.33-37.
74.	Терно С. Історичне мислення: як його розвивати ? // Істор. в шк. України.-2007.-№5.-С.8-10
75.	Терно С. Історичні поняття: структура і способи визначення // Істор. в шк.України.-2003.-№3. -С.36-37.
76.	Терно С. Ознайомлення учнів із системою понять історичних курсів(Класифікації та шляхи формування понять) // Істор. в шк.України.-2003.-№4.-С.24-26.
77.	Терно С. Умови формування наукових понять у учнів на уроках історії//Істор.в школі.-2000. -№1.-С.9-12.
78.	Терно С. Чи навчені наші учні мислити критично? //Істор. в шк. України.-2007.-№7.-С.18-23
79.	Терно С. Як підвищити ефективність навчання? (Науково-технологічні засади формування історичних понять) // Істор. в шк.України.-2003.-№5.-С.21-25.
80.	Терно С. Якість засвоєння історичних понять учнями загальноосвітніх шкіл // Істор. в шк. України.- 2000.-№4.-С.28-32.
81.	Українська історична дидактика. – К.: Генеза,2003.-267с.
82.	Фідря О. Як розвивати знання // Істор. в шк. України. -2005. -№4. –С. 12-14;-2006.-№3.-С.9-14
83.	Фідря О. Роль та місце історичної особи на уроках історії. // Істор. в шк. України.– 2003. – № 4. – С 26-31.
84.	Фідря О. Чи можливо зрозуміти історію? // Істор. в шк. України.– 2004. – № 5. – С 2-5.
85.	Фідря О.Методологія історії та формування хронологічних і просторових компетенцій

-
- учнів //
- Істор. в школі.-2003.-№3.-С.18-23.
-
86. Фрейман Г. Загальнодидактична концепція реалізації освітньо-виховних завдань шкільної суспільствознавчої освіти // Істор. в школі-2006.-№4.-С.26-29
-
87. Фрейман Г. Формування аксеологічної компетентності на уроках історії України в 11 класі //
- Істор. в шк. України.-2007.-№6.-С.13-14
-
88. Ходок М. Методичні засади краєзнавчої роботи в загальноосвітній школі. // Істор. в школі.
- 2004. – № 4. – С. 10-12.
-
89. Худобець О. Використання комп'ютерного супроводу на уроках історії стародавнього світу в 6 класі // Істор. в шк. України.-2006.-№8.-С.33-37
-
90. Шеремет М. До проблеми формування критичного мислення особистості // Істор. в школі.-2006.
- №7-8.-С.15-17
91. Шульга О., Шульга А. Застосування наочних методів навчання із використанням технічних засобів (ТЗН) на уроках історії// Історія в школі. – 2013.- №6.-С.25-26
92. Шульга О. Інформаційні технології як один із сучасних засобів навчання на уроках історії//
- Історія в школі. – 2013. – Червень.- С.27-30